

Takehometentamen Taalgeschiedenis 2019-2020

Het tentamen bestaat uit de vragen A-Q. De uitwerking moet uiterlijk op 8 november op papier worden aangeleverd. Beoordeling geschiedt aan de hand van de rubric die tijdens het college is uitgedeeld.

Vergeet niet om de namen van alle tentamenkandidaten op de uitwerking te vermelden. Geef het aan als er een reden is om niet alle groepsleden hetzelfde cijfer te geven. Niet de vellen papier van de uitwerking aan elkaar of stop ze in een mapje.

A. (week 3, vraag 10b/c)

- i) Hoe werd het woord 'wijve' (vrouw, echtgenote) in het vroege Middelnederlands nog uitgesproken?
- ii) Welke veranderingen hebben er in dat woord plaatsgevonden die hebben geleid tot de huidige uitspraak?

B. (week 5, vraag 4b/c/g)

- i) Wanneer was in Holland de overgang van de uu-klank naar de ui-klank voltooid?
- ii) Hoe helpt het Afrikaans ons om het antwoord op de vorige vraag te vinden?
- iii) Hoe zou het woord 'piel' (penis) zich klankwettig hebben moeten ontwikkelen en waarom is dat niet gebeurd?

C. (week 4, vraag 1f/2b)

- i) In het Oera Linda Boek, een zogenaamd Oudfriese tekst die in de negentiende-eeuw opdook, staat de zin 'Nammer lyt ju metal ut jrtha dolva' ('nooit liet ze metaal uit (de) aarde delven'). Hoe zie je met enige historische taalkennis meteen aan het gebruik van het woordje 'nammer' dat het Oera Linda Boek een vervalsing moet zijn?
- ii) Ook in modern Nederlands komen nog wel NP's voor met daarin het bijvoeglijk naamwoord achter het zelfstandig naamwoord. Zoek of bedenk eens een paar voorbeelden.

D. (week 2, vraag 12a-c)

- i). Beredeneer wat het oorspronkelijke Engelse woord voor 'dorp' is.
- ii). Kan het hedendaagse Friese woord 'doarp' (dorp) het oorspronkelijke Friese woord met die betekenis zijn? Waarom wel/niet?
- iii). Bedenk een paar Nederlandse woorden die in de vroege middeleeuwen naar jouw verwachting nog met een th-klank begonnen. Laat met woorden uit het Engels en/of het Fries zien dat je waarschijnlijk gelijk hebt.

E. (week 7, vraag 7a/b/e)

- i). Het Oudgermaans had drie woordgeslachten. Hoeveel daarvan zijn daar in de moderne talen Duits, Nederlands, Fries en Engels van over?
- ii). Welke bepaalde lidwoorden hoorden in het Oudengels bij elk van de woordgeslachten?
- iii). Vergelijk de naamvalsuitgangen van elk van de drie woordgeslachten in het Oudengels met die in het Oudnederlands. Noteer de verschillen.

F. (week 3, vraag 1a/b, 2a; week 4, vraag 3b; week 5, vraag 9d)

- i) Beschouwde Hendrik Laurensz Spiegel volgens Jonkman & Versloot het Middelnederlands als een aparte taal?
- ii) Hoe is dat mogelijk?
- iii) Wat bedoelen Jonkman & Versloot op pagina 48 met de term 'zwaartepunten'?
- iv) Hoe is volgens Jan Stroop het lidwoord 'het' ontstaan?
- v) Stroop gebruikt het Engels en Duits als voorbeeld om te laten zien dat verlaging een universele tendens is. Hoe doet hij dat?

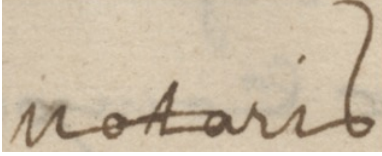
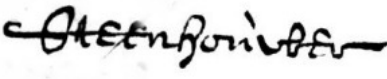
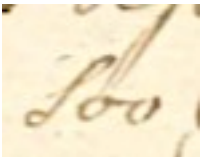
G. (week 6)

Vertaal het onderstaande brieffragment uit 1780 in goed begrijpelijk modern Nederlands:

Het heeft den Albestierenden God, die niet antwoord van zijne daden, naar zijne onbetwistbare vrijmagt behaagd, mijnen zeer geëerde Neef den WelEdelen Heer EDMUND van KALKENSTEYN, Scholtus van WANNEPER-VEEN, DINXPER-VEEN, en de ZWARTESLUIS, in de nagt tusschen den 18 en 19 dezer omtrent quartier voor twaalf uren, in de ouderdom van bijna 78 Jaaren, na een Langzaam verval van kragten, en koorts-ziekte van zes dagen door eene zagte dood te ontbinden, en gelijk ik hoope, tot zig in Heerlijkheid over te brengen:

H. (week 6)

Schrijf de onderstaande woorden uit oude handschriften leesbaar over:

i)	ii)	iii)
		

I. (week 8, vraag 1b/c, 8e, 11b, 12h)

- i) Beschrijf telkens in één zin wat William Jones, August Schleicher en Johannes Schmidt voor inzichten aan de taalkunde hebben bijgedragen.
- ii) Beschrijf telkens in één zin wat Plato, de stoïcijnen, Noam Chomsky en Richard Kayne voor inzichten aan de taalkunde hebben bijgedragen.
- iii) Paardekooper wilde de semantiek uit de schoolgrammatica verbannen. Welke voor- en nadelen zou dat hebben, denk je?
- iv) Blader nog eens eens wat in de onlinegrammatica's e-ANS en in Taalportaal. In welke traditie (bijv. traditioneel, chomskyaans, casusgrammatica, optimaliteitstheorie enz.) zijn die grammatica's geschreven?
- v) Hoe goed kun je in de traditionele schoolgrammatica uitleggen waarom 'ik ben groter dan jou' heel gewoon Nederlands is? Licht je antwoord toe.

J. (week 4, vraag 9e)

Maak een oefening waarbij leerlingen aan de hand van idiomatische verbindingen het geslacht van woorden leren bepalen.

K. (week 5, vraag 7)

Schrijf een vlotte, korte tekst (maximaal één kantje A4) waarin je voor bovenbouwleerlingen beschrijft in hoeverre de moderne, informele omgang met de spelling, interpunctie en grammatica op de sociale media lijkt op de omgang daarmee in de Vroegmiddelnederlandse tijd. Benadruk de overeenkomsten.

L. (week 5, vraag 10)

Maak een korte, speelse onderwijsvideo waarin je (eventueel als twee- of drietal) aan leerlingen laat zien wat er met je mond gebeurt tijdens de klankveranderingen van de Hollandse expansie en het Poldernederlands. Benadruk de overeenkomsten en doe een (eventueel wilde) voorspelling voor een volgende klankverandering. Zorg dat de docent de video makkelijk kan bekijken (bijvoorbeeld YouTube-link, bestand mailen, usb-stick).

M. (week 4, vraag 17b)

Schrijf eens een korte beschouwing waarin je het succes van de neologismen van Hooft vergelijkt met dat van die van Stevin.

N. (week 7, vraag 2b-d)

i). Kun je het Nedersaksisch van 825 en dat van 2012 wel als één taal beschouwen? Geef argumenten voor en tegen, en formuleer dan een beargumenteerd eigen standpunt.

ii) Is het Oudnederlands wel Nederlands? Geef een kort antwoord en betrek je antwoord op vraag i) daarin.

iii) Is het Afrikaans wel Nederlands? Geef een kort antwoord en betrek je antwoorden op vraag i) en ii) daarin.

O. (week 7, vraag 4)

Geef een paar argumenten waarom het twijfelachtig is of de Veluwse dialecten nu bij het Nedersaksisch horen of niet.

P. (week 3, vraag 5)

Bereken op basis van de uitspraak de Levenshtein-afstand tussen de Middelnederlandse en de moderne variant van tien woorden. Bereken het gemiddelde van die tien afstanden en geef daarmee aan of het Nederlands volgens jou veel veranderd is sinds de dertiende eeuw.

Q.

Als je denkt dat je materiaal hebt waarmee je nog beter kunt laten zien dat je de leerdoelen hebt gehaald, dan mag je maximaal één pagina A4 met tekst en/of plaatjes toevoegen. Dat mag bestaan uit uitwerkingen van huiswerkopdrachten, maar je mag ook iets anders toevoegen, bijvoorbeeld leermateriaal dat je hebt gemaakt.